

Jaarverslag 2016



JWS

Johannes Wier Stichting
voor gezondheidszorg
en mensenrechten

Voorwoord

In dit verslag blikken wij terug op het afgelopen jaar. Het jaarverslag biedt een overzicht van onze activiteiten en de resultaten daarvan en tevens een schets van zorgelijke en verheugende ontwikkelingen in de Nederlandse gezondheidszorg die gerelateerd zijn aan onze missie, de bevordering van de mensenrechten in de gezondheidszorg. Zo hebben wij moeten constateren dat in het tweede jaar na de transities in de zorg er nog weinig verbeteringen zijn te ontwaren in de jeugdzorg en de thuiszorg. Het onderzoek in 2016 van het Nivel naar het gebruik van tolken in de zorg voor personen die het Nederlands onvoldoende beheersen toonde aan dat de landelijke subsidie voor tolkendiensten node gemist wordt. Het medisch beroepsgeheim lijkt ook in 2016 helaas weer verder afgekald te worden. Maar er was ook positief nieuws, namelijk de inwerkingtreding van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Beperking. Ook bij de activiteiten van JWS waren er verschillende verheugende ontwikkelingen, vooral op het terrein van samenwerking met verschillende organisaties. Zo blijkt de samenwerking met Dokters van de Wereld in de bevordering van de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden duidelijk synergie op te leveren. Wij danken de directie en medewerkers van Dokters van de Wereld voor de vruchtbare samenwerking en Alicia Dibbets die voor ons aan de strategie en uitvoering van de bevordering van de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden gestalte geeft.

Met de Forensische Medische Maatschappij Utrecht (FMMU) kwamen wij overeen om gezamenlijk intervisie op te zetten voor vertrouwensartsen bij honger- en dorststakingen, en met Dokters van de Wereld en de Stichting Landelijk Steunpunt Ongedocumenteerden (LOS) stemden wij af en werkten wij samen in het leveren van bijdragen aan enkele schaduwrapportages. Wij zijn deze organisaties daarvoor zeer erkentelijk. Voor de verdere ontwikkelingen rond JWS in 2016 verwijs ik naar het verslag.

Wij zijn onze adviseurs dankbaar voor de vele zinvolle adviezen en morele steun die zij ons elk jaar weer bieden. Tevens gaat onze dank uit naar al die vrijwilligers die ons bij onze activiteiten, waaronder ook de redactie van onze Nieuwsbrief, terzijde staan. Dit geldt ook voor Rian Rietveld, van RRWD web development, die al vele jaren kosteloos onze website beheert en voor Kees de Langen van Jac's den Boer & Vink bv. die tegen een 'goede doelen' vergoeding ons terzijde staat bij de vaststelling van onze jaarrekening. Al eerder vermeldden wij blij te zijn met onze huidige huisvesting in het Amnestyhuis in Amsterdam. Wij danken de medewerkers van de afdeling Beheer van Amnesty International voor de hand-en-spandiensten die zij ons bij tijd en wijle bieden.

Aan het einde van 2016 stond onze financiële situatie er goed voor dankzij de giften van een groeiend aantal donateurs. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk. Wij hopen ook in de toekomst te kunnen blijven rekenen op elke vorm van steun van een ieder die onze stichting en onze activiteiten een warm hart toedragen. Dank zij uw (financiële) steun kunnen wij onze activiteiten ook in de toekomst blijven voortzetten.

Namens het bestuur van JWS,
Loes van Willigen, arts n.p., voorzitter

Inhoudsopgave

Voorwoord	ii
1 Inleiding	1
2 Actualiteiten en trends in de Nederlandse gezondheidszorg in 2016	1
3 De JWS activiteiten in 2016	2
3.1 Mensenrechteneducatie	2
3.2 Bijdrage aan schaduwrapportages	4
3.4 Het opstellen van position papers, factsheets, e.d.	5
4 De interne organisatie	5
4.1 Het bestuur van JWS	5
4.2 Het secretariaat	6
4.3 Het Comité van Advies	6
4.4 Refereerbijeenkomsten	6
4.5 Marketing & communicatie	7
4.6 Overige samenwerking	7
5 Korte financiële verantwoording	7
6 Samenstellingen en contact	8

1 Inleiding

In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten van de Stichting voor Mensenrechten en Gezondheidszorg 'Johannes Wier' (JWS) in 2016, inclusief een korte financiële verantwoording van de stichting en een beschrijving en overzicht van de organisatie. De jaarrekening 2016 is separaat gepubliceerd op de website van JWS.

JWS, opgericht in 1986, is een onafhankelijke mensenrechtenorganisatie van en voor professionals in de zorg en heeft, volgens de statuten, tot doel *“de bevordering en naleving van de mensenrechten op het gebied van of in samenhang met de gezondheidszorg, zoals neergelegd in internationale verdragen en geformuleerd door de Verenigde Naties en haar organen en de nationale en internationale ethische codes en verklaringen van de werkers in de gezondheidszorg [...], alles in de ruimste zin des woords.”*

Om dat doel te bereiken stimuleert en mobiliseert de stichting professionals in de zorg om de eerbiediging van het recht van een ieder op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid in Nederland te bevorderen (het 'recht op gezondheid'). Voor de invulling van het 'recht op gezondheid' baseert JWS zich vooral op artikel 12 van het Internationale Verdrag inzake Economische Sociale en Culturele Rechten (IVESCR) en de uitwerking van dat artikel in *General Comment* no. 14 door het Comité dat toezicht houdt op de naleving van het IVESCR.

JWS is een vrijwilligersorganisatie.

Begin 2016 heeft JWS het meerjarenplan 2016 – 2020 vastgesteld dat voortbouwde op de activiteiten in de daaraan voorafgaande jaren. Daarbij werd opnieuw een visie ontwikkeld waarop de activiteiten in de komende jaren zijn gebaseerd.

JWS richt zich inhoudelijk op een beperkt aantal speerpunten om zich met duidelijke kernboodschappen en positiebepalingen op het terrein van de mensenrechten en gezondheidszorg te profileren. Zij wil zich als organisatie inzetten om ervoor te zorgen dat professionals in de zorg het 'recht op gezondheid' respecteren. JWS richt zich van oudsher op de gezondheidszorg voor kwetsbare groepen in de Nederlandse samenleving en zal dat ook in de komende jaren blijven doen. Waar nodig verzamelt JWS signalen over misstanden in de zorg en kaart deze aan bij betreffende autoriteiten. JWS draagt bij aan schaduwrapportages ten aanzien van die internationale verdragen die (mede) 'het recht op gezondheid' betreffen.

JWS ziet zichzelf als kenniscentrum en denktank. Kenniscentrum door ondermeer het aanbieden van voorlichting en educatie over het 'recht op gezondheid' aan professionals in de zorg; denktank ondermeer door het organiseren van debatten en refereerbijeenkomsten. JWS wil de toegankelijkheid en kwaliteit van haar diensten en producten waarborgen door regelmatig, daar waar mogelijk, evaluaties van haar activiteiten te verrichten en daaruit lering te trekken.

2 Actualiteiten en trends in de Nederlandse gezondheidszorg in 2016

Evenals in 2015 beheersten de tekortkomingen in de transitie van de jeugdzorg en delen van de langdurige zorg naar de gemeenten in 2016 het nieuws over de ontwikkelingen in de Nederlandse gezondheidszorg. In oktober 2016 concludeerde de Transitiecommissie Sociaal Domein (TSD) dat de voortgang van de decentralisaties aan alle kanten moeizaam verloopt. De commissie signaleerde 'te weinig vruchtbare samenwerking' tussen vrijwel alle betrokken partijen: gezinnen en zorgaanbieders, generalisten in wijkteams en gespecialiseerde zorgverleners, zorgaanbieders over en weer, en

gemeenten onderling. Vooral de gespecialiseerde jeugdzorg bevindt zich volgens de commissie in de gevarenzone. Bezuinigingen treffen sommige instellingen onevenredig hard, vooral partijen die zich op een kleine doelgroep richten en één financieringsbron hebben. In diezelfde periode constateerde de Monitor Transitie Jeugd dat jeugdhulpaanvragers op verschillende momenten drempels ervaren op weg naar passende zorg: van het zoeken naar hulp en het plannen van een gesprek tot informatie over het vervolgtraject. Verder bleek in het laatste kwartaal van 2016 dat in verschillende gemeenten het budget voor de jeugdzorg reeds was uitgeput. Desalniettemin kondigde de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) al in september 2016 aan dat de budgetten voor de jeugdzorg en Wmo in 2017 omlaag gaan.

De decentralisaties in de zorg hebben ook effect gehad op de bescherming van persoonsgegevens en het medisch beroepsgeheim. De Autoriteit Persoonsgegevens constateerde in 2016 dat gemeenten onzorgvuldig omgaan met de bescherming van persoonsgegevens, veelal omdat zij slecht op de hoogte zijn van de regels daarvan.

In 2016 kwam een versnelde uitstroom van vluchtelingen/statushouders uit de opvang voor asielzoekers naar gemeenten op gang. Daarbij kondigde de Minister van Volksgezondheid aan dat er financiering zou komen voor de tolkentelefoon in de huisartsenzorg voor statushouders voor de duur van zes maanden. Eind 2016 was dit echter nog niet gerealiseerd. Onderzoek van het Nivel in dit verslagjaar toonde aan dat vooral huisartsen en de jeugdgezondheidszorg grote behoefte hebben aan de inzet van tolken bij hun zorgverlening aan vluchtelingen en migranten, maar dit in vele gevallen om o.a. financiële redenen niet bewerkstelligen. Het niet-inschakelen van een professionele tolk heeft, volgens de respondenten in het onderzoek, als gevolg dat er geen goede zorg kan worden geleverd. Zo zegt bijna de helft van de respondenten dat de zorgvraag van de patiënten niet goed kan worden vastgesteld en 20 procent zegt dat patiënten extra gezondheidsrisico's lopen.

Verder kon, net als in 2015, worden gezien dat het eigen risico in de zorg bij een aantal personen leidt tot zorgmijding.

Positief nieuws in 2016 was, dat het VN Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Beperking in Nederland in werking kwam.

3 De JWS activiteiten in 2016

Naast verschillende activiteiten op het terrein van de mensenrechteneducatie werd veel tijd en energie gestoken in bijdragen aan schaduwrapportages. Voor beide typen activiteiten werken wij samen met Dokters van de Wereld en andere relevante organisaties. Wij deelden onze zorgen en standpunten met enige betreffende autoriteiten.

3.1 Mensenrechteneducatie

De mensenrechteneducatie op het terrein van de gezondheidszorg is een van de belangrijkste speerpunten in het beleid van JWS. Dit komt vooral tot uiting in de in 2015 gestarte samenwerking met Dokters van de Wereld. Verder werden in het verslagjaar de ontwikkeling van een e-cursus 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers en de ontwikkeling van een e-module over hongerstakingen voorbereid. JWS blijft zich onverminderd inzetten voor de inbedding van 'gezondheidszorg & mensenrechten' in de medische curricula. Daarnaast verspreid JWS voorlichting over ontwikkelingen in de Nederlandse gezondheidszorg die gerelateerd zijn aan 'het recht op gezondheid' via de Nieuwsbrief, het e-nieuws en de website. Op uitnodiging worden voorlichting en educatieve presentaties geboden.

3.1.1 Gezondheidszorg voor ongedocumenteerde migranten

JWS is in 2015 een samenwerkingsverband aangegaan met Dokters van de Wereld om de toegang tot de zorg voor ongedocumenteerden in Nederland te bevorderen. JWS levert in dit driejarig project een bijdrage aan de pleitbezorging en deskundigheidsbevordering van professionals in de zorg op het terrein van 'het recht op gezondheid' van ongedocumenteerden en de wet- en regelgeving die ten doel hebben om dit recht te waarborgen. De inzet van JWS in dit project wordt door Dokters van de Wereld (DvdW) gefinancierd. JWS heeft voor de uitvoering Alicia Dibbets gecontracteerd die eerder voor JWS de e-cursus 'gezondheidszorg voor ongedocumenteerden' ontwikkelde.

Voor de pleitbezorging en deskundigheidsbevordering van professionals in de zorg werd begin 2016 door JWS en DvdW een strategisch plan vastgesteld dat vervolgens werd uitgevoerd. Over de resultaten wordt separaat gepubliceerd. Wel kan hier vermeld worden dat de samenwerking in alle opzichten succesvol is gebleken.

Daar de uitvoering van de financieringsregeling voor de zorg voor ongedocumenteerde migranten door het Zorginstituut Nederland per 1 januari 2017 overgedragen zou worden aan het Centraal Administratiekantoor werd aan het einde van dit verslagjaar een start gemaakt met wijziging op dit punt van de e-cursus. In 2016 behaalden 132 personen de eindtoets van de e-cursus en werden de pagina's over de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden op de website het meest bezocht.

Naar aanleiding van de samenwerking met DvdW werd ook de website van JWS bijgesteld.

JWS bemenste met DvdW een stand tijdens het NHG congres, medio november, waarbij aandacht werd gevraagd van de deelnemers voor het recht op zorg van ongedocumenteerden en voor de e-cursus.



3.1.2 De ontwikkeling van een e-cursus ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers



De handreiking *Ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers* (2015), ontwikkeld met subsidie van ZonMw, blijkt in een grote behoefte te voldoen. Met ZonMw werd de mogelijkheid besproken om op basis van de handreiking een e-cursus 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers' te ontwikkelen en daarvoor financiële steun te bieden. ZonMw bleek hier welwillend tegenover te staan. Doelstelling van de e-cursus is zorgverleners te leren reflecteren op ethische dilemma's in de dagelijkse praktijk van GGZ zorg aan asielzoekers. De afdeling Metamedica van de Medische Faculteit van de VUmc werd bereid gevonden om de e-cursus voor JWS te ontwikkelen. Een aanvraag voor subsidie werd aan het einde van het verslagjaar ingediend bij ZonMw en bij twee andere fondsen.

3.1.3 Medische begeleiding bij honger- en dorststakingen

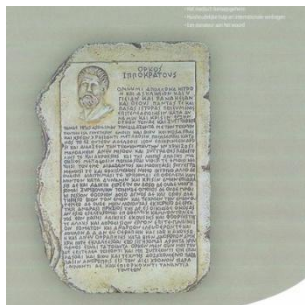
Met de Forensisch Medische Maatschappij Utrecht (FMMU) is overleg gevoerd om intervisie bijeenkomsten te organiseren voor artsen die als vertrouwensartsen ingeschakeld worden. De FMMU stond daar positief tegenover. Een eerste bijeenkomst is gepland voor het voorjaar 2017.

Daarnaast is in het najaar van 2016 een stagiaire, Josphine Meerman, bereid gevonden om voor JWS de module 'hongerstakingen' van de Engelse e-cursus 'artsen werkzaam in detentiecentra' van de Noorse artsenvereniging in het Nederlands te vertalen.

3.1.4 Inbedding van 'gezondheidszorg & mensenrechten' in de curricula van zorgprofessionals

In 2016 werd weer met onze adviseurs, de KNMG en het College voor de Rechten van de Mens overlegd hoe het onderwerp 'gezondheidszorg & mensenrechten' een structurele plaats zou kunnen krijgen in de diverse medische curricula. Daarnaast werd in het kader van het samenwerkingsverband met Dokters van de Wereld, (zie 3.1.1) met de Landelijke Organisatie van Aspirant Huisartsen (LOVAH) gesproken over opname van het onderwerp 'gezondheidszorg voor ongedocumenteerden' in de opleiding tot huisarts.

3.1.5 Nieuwsbrief, e-nieuws en website



In 2016 werd, mede om financiële redenen, besloten om de Nieuwsbrief uitsluitend nog te verzenden aan de donateurs van JWS. In de Nieuwsbrief wordt, naast artikelen over actuele ontwikkelingen op het terrein van de gezondheidszorg en mensenrechten, ook een korte versie van de jaarrekening opgenomen. De Nieuwsbrief is ook op de website van JWS in te zien en komt eenmaal per jaar uit. In de Nieuwsbrief van 2016 werd aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond het medische beroepsgeheim.

Naast de Nieuwsbrief verzendt JWS ook elk kwartaal een elektronische nieuwsbrief.

Op de JWS website zijn dossiers te vinden over een aantal specifieke thema's op het terrein van het 'recht op gezondheid'. Ons streven is om daar elk jaar een dossier aan toe te voegen. Josephine Meerman, stagiaire (zie 3.1.3) startte in het najaar 2016 met het opstellen van tekst voor een speciaal dossier over het medisch beroepsgeheim.

3.1.6 Overige activiteiten op het terrein van mensenrechteneducatie

In november 2016 zou in het kader van de Dag voor de Mensenrechten het jaarlijkse symposium plaats vinden, maar moest wegens tegenvallende inschrijving worden uitgesteld naar februari 2017. Loes van Willigen bood twee maal in 2016 een presentatie over 'gezondheidszorg, mensenrechten en ethiek' in de opleiding van Algemeen Militaire Artsen, georganiseerd door de NSPOH. Inke Schaap verzorgde colleges voor eerste en 2^{de} jaars HBO verpleegkundigen aan respectievelijk de Hogeschool van Amsterdam en de Haagse Hogeschool. Ook bood zij een presentatie tijdens een symposium over 'migrant health' georganiseerd door de Nederlandse Vereniging Tropische Geneeskunde en Internationale Gezondheidszorg (NVTG).

De alumnivereniging Beleid & Management Gezondheidszorg van de Erasmus Universiteit organiseerde een avondbijeenkomst bij en met JWS en werd daarbij geïnformeerd over gezondheidszorg & mensenrechten in het algemeen en het recht op zorg van ongedocumenteerde migranten in het bijzonder. Dit werd door de deelnemers zeer op prijs gesteld en leidde tot een donatie aan JWS.

3.2 Bijdrage aan schaduwrapportages

In 2016 werd een bijdrage geleverd aan de schaduwrapportage voor het VN Comité voor de Economische, Sociale en Culturele Rechten van de Mens. Ook werd bijgedragen aan de opstelling van een *List of Issues* voor het VN Comité voor de Burgerlijke en Politieke Rechten door het Nederlandse Juristen Comité Mensenrechten (NJCM). In beide gevallen werkte JWS samen en stemde de bijdragen af met Dokters van de Wereld en de Stichting LOS. Onderwerpen die JWS in de schaduwrapportage en *List of Issues* aan de orde stelde betroffen ondermeer de zorgen over de ontwikkelingen rond de thuiszorg en de jeugdzorg, de afschaffing van de nationale subsidie voor de

tolkendiensten in de zorg en de isolatie en gebruik van dwangmiddelen in vreemdelingenbewaring. JWS was medeondertekenaar van de schaduwrapportage betreffende het Vrouwenverdrag.

3.4 Het opstellen van position papers, factsheets, e.d.

In een brief aan het Europese Comité ter Preventie van Martelingen ondersteunde JWS een brief van de Stichting Levenlang waarin zij haar zorgen uitlegt over de levenslange opsluiting van gevangenen zonder perspectief op eventuele vervroegde vrijlating.

Naar aanleiding van het wetsvoorstel cliëntenrechten in de zorg, die het mogelijk zou maken om met één toestemming patiëntgegevens via het elektronisch patiëntendossiers te delen met meerdere zorgverleners, zond JWS een brief aan leden van de Eerste Kamer commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport waarin wij onze zorgen uitten over het risico van (verdere) uitholling van de medische privacy.

Aan dezelfde Eerste Kamer commissie stuurden wij later in het verslagjaar ook een brief over het gewijzigde wetsvoorstel betreffende de fraudebestrijding in de zorg, waarin zou worden geregeld dat een verzekerde wiens medisch dossier in het kader van de materiële controle is ingezien achteraf daarover zou worden geïnformeerd. Naar de mening van JWS zou dat vooraf moeten gebeuren. Het medisch geheim behoort immers de verzekerde toe.



4 De interne organisatie

Na verschillende veranderingen in de voorafgaande jaren heeft de interne organisatie zich in 2016 gestabiliseerd. Wel is er nog steeds een vacature in het bestuur. Er vonden ook dit verslagjaar weer twee refereerbijeenkomsten plaats. De communicatiemiddelen zijn in 2016 uitgebreid met de opening van een Facebook pagina.

4.1 Het bestuur van JWS



In het verslagjaar kwam het Dagelijks Bestuur vijf keer bijeen en het Algemeen Bestuur vier maal.

De vacature die in 2015 met het vertrek van Lisette Luijkx was ontstaan kon in 2016 helaas nog niet worden opgevuld. Zie voor de samenstelling van het bestuur aan het einde van 2016 blz. 8.

In 2016 nam het bestuur van JWS deel aan de afscheidsbijeenkomst van de heer van der Gaag als voorzitter van de KNMG. Ook werd een werkgroep gezondheidszorg voorgezeten tijdens een expertmeeting over het verruimen van mogelijkheden tot arbeid, vrijwilligerswerk en onderwijs voor ongedocumenteerden. Er werd deelgenomen aan het symposium 'Opsluiten of Beschermen? Kwetsbare en staatloze mensen in vreemdelingendetentie' van Amnesty International. Ook was het bestuur van JWS vertegenwoordigd bij een bijeenkomst georganiseerd in Den Haag door de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens. In november 2016 vond het jaarlijks overleg met de KNMG plaats. Met de voorzitter van de KNMG René Héman werd o.a. gesproken over de tolkenvergoeding en de plaats van mensenrechteneducatie in de medische curricula. Ook vond er weer overleg plaats over o.a. de zorg voor ongedocumenteerden met vertegenwoordigers van het College voor de Rechten van de Mens. JWS nam deel aan een consultatie over de bevordering van de gezondheidszorg voor ongedocumenteerden dat in het kader

van het project van Dokters van de Wereld (zie 3.1.1 op blz. 3) werd georganiseerd in het najaar van het verslagjaar.

4.2 Het secretariaat

In 2016 kon het secretariaat worden versterkt met de komst van een nieuwe medewerkster, Wil Homan. Het secretariaat is met deze uitbreiding weer drie middagen per week bezet.

De handleiding van de werkprocessen op het secretariaat is in het verslagjaar *up-to-date* gemaakt.

Medio 2016 kwam het archief van JWS, dat tot dan toe nog in de berging van Arq was opgeslagen, naar het JWS kantoor en kon, na enige opschoning, met succes worden opgeborgen in een extra, door Amnesty aangeboden kantoorkast.

4.3 Het Comité van Advies

In het najaar 2016 kwam het Comité van Advies met het dagelijks bestuur bijeen om de speerpunten voor het beleid in de komende jaren te bespreken. Daaruit kwamen zeer nuttige adviezen uit voort die van betekenis zijn geweest bij de opstelling van ons werkplan 2017.

4.4 Refereerbijeenkomsten

In 2016 werden twee refereerbijeenkomsten rond enige actuele thema's in de gezondheidszorg georganiseerd. Uitgebreide verslagen van deze refereerbijeenkomsten werden gepubliceerd op de website van JWS en zijn te vinden onder Nieuws → deskundigheidsbevordering → refereerbijeenkomsten.

4.4.1 Ouderenmishandeling

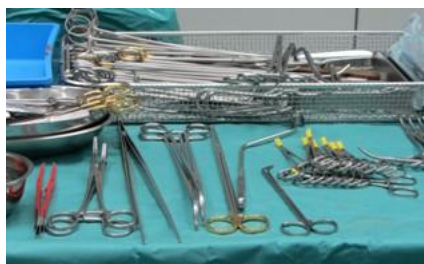
In april hield JWS een refereerbijeenkomst over het onderwerp 'ouderenmishandeling'. De inleider was Adriaan van Es, huisarts, voormalig voorzitter van JWS en thans secretaris van de *International Federation for Health and Human Rights* (IFHHRO).

Ouderenmishandeling komt vaker voor dan wordt gedacht en onderkend. Het is één van de meest voorkomende vormen van mensenrechtenschending in Nederland. Adriaan van Es gaf in zijn inleiding aandacht aan wat ouderenmishandeling is en hoe we het kunnen herkennen. Vragen die daarbij verder aan de orde kwamen waren welke risicofactoren er zijn en welke signalen hulpverleners op het spoor van mishandeling kunnen brengen. Verder werd besproken wat de mogelijkheden zijn voor preventie en interventie.



4.4.2 Actieve donorregistratie

Alies Struijs, bestuurslid van de Johannes Wier Stichting en als ethicus werkzaam bij het Centrum voor Ethiek en Gezondheid leidde deze refereerbijeenkomst over het wetsontwerp 'actieve donorregistratie', dat met een nipte meerderheid door de Tweede Kamer is aanvaard, in. Aan dit wetsvoorstel kleven verschillende ethische dilemma's. Zo houdt het voorstel in dat wie zelf tijdens zijn leven niet actief registreert of hij donor wil zijn of niet automatisch wordt beschouwd als iemand die geen bezwaar heeft tegen het afstaan van zijn organen na zijn dood. De vraag is of dat niet in strijd is met het recht van zelfbeschikking. Kan de overheid ervan uitgaan dat een ieder de strekking van het actieve donorschap begrijpt? En doe je daarmee recht aan bijvoorbeeld de anderhalf miljoen laaggeletterden in ons land? Een andere vraag die tijdens de bijeenkomst werd besproken betrof de effectiviteit van



de actieve donorregistratie. Leidt dat tot een toename van het aantal beschikbare organen voor transplantatie? De eerste reacties van de Nederlandse bevolking op het besluit van de Tweede Kamer waren in ieder geval zeer negatief: vele duizenden lieten zich als weigeraar registreren, ook als zij er eerder positief tegenover hadden gestaan. Maar de winst zou zijn dat de wet volwassen Nederlanders gaat dwingen tot nadenken over hun eventuele donorschap. De vele vragen die het wetsontwerp opriep leidde tot een levendige discussie bij de deelnemers aan de refereerbijeenkomst. Een vrij algemeen gedeelde conclusie was dat het 'geen bezwaar' systeem van het wetsvoorstel het risico in zich houdt dat vele laaggeletterden in Nederland de strekking van de wet onvoldoende zullen begrijpen, hun wens ten aanzien van het donorschap niet zullen (laten) registreren en daarmee automatisch als donor zullen worden beschouwd.

4.5 Marketing & communicatie

Naast de publicatie van de Nieuwsbrief, de elektronische nieuwsbrief en de website maakt JWS voor marketing en communicatie ook gebruik van LinkedIn en Twitter. Ook wordt zo nu en dan gebruik gemaakt van de website Zorgportaal. Mette Vreeken, redactielid van de Nieuwsbrief van JWS, bood in 2016 aan om een Facebook pagina voor JWS aan te maken, waar sindsdien ook gebruik van wordt gemaakt voor nieuwsberichten.

4.6 Overige samenwerking

Naast de directe samenwerking met Dokters van de Wereld, zie 3.1.1, is JWS als een van de *founding fathers* vertegenwoordigd in de stuurgroep van de Stichting Lampion en in de adviesgroep van het Instituut Mensenrechten en Medisch Onderzoek (iMMO).

5 Korte financiële verantwoording

In 2016 heeft JWS een financieel resultaat behaald van € 19.770. Vooral de baten uit eigen fondsenwerving was fors hoger dan begroot. De continuïteitsreserve per 31 december 2016 bedraagt € 100.000. Daarnaast kent de JWS een bestemmingsfonds van € 28.000 welke wordt aangewend voor de ontwikkeling van e-cursussen. De staat van Baten en Lasten geeft het volgende beeld:

Baten	Uitkomst 2016	Begroot 2016	Uitkomst 2015
Baten uit eigen fondsenwerving	45.835	35.000	56.165
Projectsubsidies	34.865	20.000	29.529
Overige baten	1.548	1.300	3.276
Totaal baten	82.248	56.300	88.970
Lasten			
Besteed aan de doelstelling	55.966	48.600	68.607
Kosten van eigen fondsenwerving	5.057	5.950	5.239
Kosten van beheer en administratie	1.455	1.750	1.577
Totaal lasten	62.478	56.300	75.423
Saldo van de baten en lasten	19.770	-	13.547

Voor meer inzicht in de financiële positie van JWS wordt verwezen naar de jaarrekening 2016, die op onze website is gepubliceerd.

6 Samenstellingen en contact

Het bestuur

Het algemeen bestuur van JWS werd op 31 december 2016 gevormd door:

- Dr. L.H.M. (Loes) van Willigen, arts n.p., consultant gezondheidszorg en mensenrechten, voorzitter (tevens DB)
- I. (Inke) Schaap, docent Hogeschool van Amsterdam, vicevoorzitter (tevens DB)
- Drs. J.G.B.M. (Hans) Rohlof, psychiater, secretaris (tevens DB)
- Drs. W. (Wim) Reinders, financieel adviseur, penningmeester (tevens DB)
- V.L.B. (Veronika) Flegar, LLM, onderzoeker /promovendus Faculteit Rechtsgeleerdheid RUG
- Dr. A.J. (Alies) Struijs, senior adviseur Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en Coördinator Centrum voor Ethiek en Gezondheidszorg
- Mr. drs. W.C. (Wil) Voogt, socioloog en jurist, voormalig Inspecteur IGZ
- Drs. J.G.C.M.(Kitty) van Zoest, kinderarts, Alrijne zorggroep

Het JWS secretariaat

Op het secretariaat werkten op 31 december 2016 op vrijwillige basis:

- Drs. A.W.M. (Aggie) Nieuwint
- W. (Wil) Homan – Meyer, BA

Comité van Advies

Het Comité van Advies bestond op 31 december 2016 uit de volgende leden (in alfabetische volgorde):

- Prof. dr. I.D. (Inez) de Beaufort, hoogleraar Medische Ethiek en Filosofie
- Prof. mr. dr. J.K.M. (Sjef) Gevers, emeritus hoogleraar Gezondheidsrecht
- Prof. dr. L.J. (Louise) Gunning-Schepers, hoogleraar Gezondheid en Maatschappij
- Prof. mr. A.M. (Anton) van Kalmthout, emeritus hoogleraar Strafrecht en Vreemdelingenrecht, en o.a. lid van het Comité ter Preventie van Martelingen (CPT)
- Drs. E. A.M. (Eduard) Nazarski, directeur Amnesty International Nederland
- Prof. dr. T. (Toine) Lagro – Janssen, huisarts, emeritus hoogleraar Vrouwenstudies Medische Wetenschappen
- Prof. dr. B.M. (Barbara) Oomen, o.a. hoogleraar Sociologie van de Mensenrechten aan de UU, en Dean van de Roosevelt Academy
- Drs. H.J. (Henk) Smid, directeur ZonMw
- Drs. V.M. (Victor) Vladár Rivero, psychiater, voormalig lid van Raad van Bestuur van Parnassia Bavo
- Dr. L (Lode) Wigersma, arts, voormalig directeur artsenfederatie KNMG, toezichthouder in de zorg

Commissie ontwikkeling e-cursus 'ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'

- Dr. S.A. (Sander) Kramer, onderzoeker Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap, Universiteit Utrecht, eerder projectleider 'Ontwikkeling van een handreiking ethische dilemma's in de GGZ voor asielzoekers'
- Dr. A.J. (Alies) Struijs senior beleidsmedewerker Raad voor Volksgezondheid en Samenleving en coördinator Centrum voor Ethiek en Gezondheidszorg, bestuurslid JWS
- Dr. L.H.M. (Loes) van Willigen, arts n.p., voorzitter JWS

Redactie Nieuwsbrief

De samenstelling van de redactie van de (papieren) Nieuwsbrief op 31 december 2016:

- A.M. (Alicia) Dibbets, LLM, mensenrechten onderzoeker & trainer
- Mr. G. (Ger) Dullens, jurist en journalist
- C.E.M. (Christel) ten Berge, casemanager F-ACT, sociaal psychiatrisch verpleegkundige i.o.
- Drs. L. (Lisette) Luijkx, huisarts, voormalige vicevoorzitter JWS
- M. (Mette) Vreeken, MA, historicus en journalist

Contact

Voor nadere informatie over de activiteiten of publicaties van JWS verwijzen wij u graag naar onze website: www.johannes-wier.nl.

Mocht u vragen hebben of informatie willen ontvangen over mogelijkheden om persoonlijk of financieel te kunnen bijdragen aan het werk van JWS, dan staan wij u hierover graag te woord. U kunt schriftelijk, per e-mail, via de website of telefonisch contact met ons opnemen via onderstaande contactgegevens.

Contactgegevens van JWS:

Keizersgracht 177

1016 DR Amsterdam

Tel.nr: 020- 77 33 799

Email: info@johannes-wier.nl

www.johannes-wier.nl

IBAN NL39 TRIO 0254 6959 22

